

י"ב בחשון, התשפ"ה
13 בנובמבר 2024
סימוכין : 678275624
(במענה : ציין סימוכין)

לכבוד
עו"ד יוסי פוקס
מזכיר הממשלה

שלום רב,

הנדון : בקשה לקיום דיון דחוף לצורך קביעת מדיניות ממשלתית למניעת
המשבר בביטוחים סיעודיים והסדרת מדיניות ממשלתית ארוכת טווח בנושא
מכתבך מיום 7.11.2024

בשנה האחרונה מתקיים דיון ציבורי ער סביב המשבר הצפוי אליו נקלעו קרנות קופות החולים המיועדות למתן פיצוי למבוטחים בביטוח הסיעודי. במסגרת זו אף התקיים ביום 30/09/2024 דיון בעניין בוועדת הבריאות של הכנסת בעניין בו נכח לצידי גם הממונה על רשות שוק ההון, ומספר דיונים שהתקיימו בבג"ץ בעתירה של שירותי בריאות כללית בנושא. בעקבות זאת, פנה אליך ח"כ יונתן משריקי, יו"ר ועדת הבריאות של הכנסת בבקשה לקיים דיון במליאת הממשלה בנושא. עוד אציין, כי במסגרת ההסכמים הקואליציוניים סוכם כי תיקבע תכנית לאומית להבטחת מענה סיעודי מימוני לכלל האוכלוסייה באמצעות מנגנון חיסכון חובה, סעיף שטרם מומש.

בתמצית - פוליסות הביטוח הסיעודי הקבוצתיות המשוקות על ידי קופות החולים אמורות לתת מענה לאנשים הזקוקים להשגחה או לעזרת אדם אחר בביצוע פעולות היום יום (ניידות, רחצה, הלבשה, אכילה וכיו"ב). פוליסות אלה הן רובד נוסף על המענה הניתן על ידי המדינה באמצעות המוסד לביטוח לאומי, הנקבע גם הוא בהתאם למבחן תפקודי אליו נוסף מבחן הכנסות.

עד שנת 2019 היה ניתן לרכוש גם פוליסות פרטיות (להבדיל מהקבוצתיות), אך שיווקו הופסק. הלכה למעשה, המוצר היחיד בשוק אותו ניתן לרכוש לצורך זה כיום הוא הביטוחים הקבוצתיים לחברי קופות החולים, כאשר הקרן המיועדת למתן פיצוי לחברי שירותי בריאות כללית נמצאת בגירעון אקטוארי חריף ובשל כך נוצר גם המשבר במציאת גורם מבטח לביטוח הסיעוד הקבוצתי לחברי שירותי בריאות כללית.

נוסיף כי ככלל, בשל מספר גורמים, ביניהם העלייה הדרמטית בשיעור התביעות, התארכות תוחלת החיים של החולים הסיעודיים, צעדים רגולטוריים והשפעות חיצוניות נוספות, ניכר כי המודל של ביטוח סיעוד קבוצתיים לחברי קופות החולים איננו יציב ולראייה – מודלים כלכליים שאושרו ע"י המפקח על שוק ההון בשנת 2019, תחת ההנחה שיהיו יציבים לעשרות שנים, נקלעו לקשיים כבר בשנת 2023.

לאחרונה, במסגרת מכרז להארכת הפוליסה של שירותי בריאות כללית, בעלת פוליסה המבטחת יותר מ-50% מהמבוטחים, וחלק גדול אף יותר מהקשישים בישראל, לא ניגש ולו מבטח אחד, בין היתר בשל הוראות הממונה על רשות שוק ההון, באופן המעמיד בסכנה מיידית, החל מ-1.1.2025, את זכאותם של מבוטחי הכללית לקבלת הפיצוי המיועד עליו שילמו במשך שנים רבות. היה ולא יימצא מבטח – יכנס הביטוח בכללית למנגנון חיסול עצמי אוטומטי – Run Off, באופן שיביא להפחתה מיידית דרמטית בזכויות המבוטחים ויקים חשש כי כיסוי זה ירוקן הלכה למעשה מתוכן.

תגובת השרשרת לכך עלולה להיות מעבר מהיר של מבוטחי הכללית לקופות אחרות, באופן שיביא מחד לערעור יציבות הכללית וקריסה של ביטוחי הסיעוד בקופות האחרות. כך שאם לא יימצא פתרון מידי, אנו עלולים להגיע הן לקריסת ביטוחי הסיעוד, וחמור מכך – לפגיעה אנושה באיתנות קופות החולים ובמערכת הבריאות כולה.

במסגרת החלופות המיידיות הנשקלות על ידי רשות שוק ההון, נבחנות חלופות שיביאו לפגיעה נוספת במבוטחים והן בהעלאת התשלום החודשי שלהם בשיעורים משמעותיים, וודאי עבור אוכלוסייה המצויה במצב כלכלי קשה.

מצב זה בו אנו נמצאים היה לצערי צפוי מראש. בשל כך ביקשנו להקים צוות עבודה בנושא וחזרנו והתרענו על המשבר הצפוי אשר לצערנו מתממש. למותר לציין, כי ההקשר של משבר זה רחב אף יותר ונוגע בתחומים ממשלתיים רבים, ושאינו תחום לסוגיית הביטוח הסיעודי בלבד או מערכת הבריאות לבדה, אלא קשור קשר הדוק לשאלות הנוגעות למארג הביטחון הסוציאלי והזדקנות האוכלוסייה בישראל, לאמון הציבור לרגולציה על חברות הביטוח הפרטיות וכן ליוקר המחיה.

המצב מצריך **קביעת מדיניות ממשלתית רחבה** בדחיפות, שכן כאמור, מדובר בסוגיה רב מערכתית הנוגעת לאספקטים ממשלתיים רבים שצריכים להילקח בחשבון בכל פתרון מוצע ומערבים גורמי ממשלה רבים – בהם משרדי הבריאות, האוצר, הרווחה והמוסד לביטוח לאומי.

למען הסר ספק, יצוין, כי על פי הוראות החוק לא אפשרי כי צעד כזה יקודם על ידי רשות שוק ההון ללא קביעת מדיניות ממשלתית בנושא. הוראות סעיף 1ג(ג) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, קובעות ש"בתחום החיסכון הפנסיוני ובתחום ביטוח הבריאות והסיעוד, תפעל הרשות בהתאם למדיניות הממשלה בהחלטותיה", כך שקביעת מדיניות ממשלתית כאמור, נדרשת גם לצורך הסדרת פעילותה של רשות שוק ההון בנושא.

נוכח האמור, הרי שדיון דחוף בממשלה בנושא, בו יוצגו נתונים מפורטים על ידי גורמי המטה הנוגעים בדבר הוא הכרחי, בהם הממונה על רשות שוק ההון, אשר בכוח סמכותו יכול לבצע צעדים שיגרמו לחברות הביטוח, להן פעילות ענפה בתחום הבריאות, לא לסגת מאחריותן לפתרון המשבר המידי.

המענה המידי הנדרש הוא בבחינת בין פלסטר או חוסם עורקים, כך שמעבר לצורך לבצע את הצעדים המידיים הנדרשים לשם הצלת הביטוחים, יש למנות צוות בין משרדי שיציע לממשלה חלופות לגבי הסדרה של תחום ביטוחי הסיעוד תוך התחשבות בשיקולי הביטחון הסוציאלי, יוקר מחיה, הוגנות ונגישות לשירותי בריאות. ההמלצות יתייחסו לטווח הבינוני והארוך, אשר יכללו גיבוש מודלים חלופיים.

לעמדת משרד הבריאות, על הצוות שימונה לקדם, בין היתר, מעבר למימון השירותים במודל של חיסכון, זאת בשל מאפייני האירוע הסיעודי, הקרובים יותר ל"אירוע חיים", בדומה לפרישה לפנסיה

ופחות לאירוע ביטוחי בלתי צפוי, שסיכויי התממשותו נמוכים. התארכות תוחלת החיים המבורכת בישראל הביאה למצב בו שיעור הולך ועולה מאוכלוסיית הקשישים נזקקים לסיוע הסיעודי, אשר הופך את הסוגיה להוצאה הנדרשת למימון במספר אמצעים, ובהם ביצוע תיקונים הכרחיים ברשת הביטחון הניתנת על ידי המדינה באמצעות קצבאות סיעוד, בקביעת חיסכון חובה בדומה למודל הנהוג בתחום הפנסיה, ואמצעים נוספים שימנעו ויצמצמו ככל הניתן את התלות של הקשישים במערכות אלה באמצעות קידום מודלים של "זקנה בריאה" במערכות הבריאות והרווחה. בשל רוחב היריעה ומורכבות הנושא, אני סבור כי מן הראוי כי נושא זה יקודם באופן מתואם על ידי כלל הגורמים הנוגעים בדבר בממשלה, כפי שראוי בנוגע לסוגיה מורכבת ורב מערכתית זו, ולא באופן חד צדדי.

אבהיר, כי ככל שנמשיך ונתקרב לסוף השנה מבלי שיימצא פתרון לסוגיה, משרד הבריאות לא יעמוד מנגד, אנו נעשה כל שביכולתנו, בין אם באמצעות הפעלת סמכויות המשרד על פי חוק או באמצעים אחרים, על מנת למנוע את המשבר ולמזער את הפגיעה במבוטחים ובמערכת הבריאות כולה.

אודה על קביעת הדיון בישיבת הממשלה הקרובה.

בכבוד רב,

משה בר סימן טוב

העתק: ח"כ אוריאל בוסו, שר הבריאות
מר בצלאל סמוטריץ', שר האוצר
ח"כ יונתן משריקי, יו"ר ועדת הבריאות
מר יוסי שלי, מנכ"ל משרד ראש הממשלה
עו"ד שלומי הייזלר, המנהל הכללי במשרד האוצר
פרופ' אבי שמחון, יו"ר המועצה הלאומית לכלכלה
מר יוגב גרדוס, הממונה על התקציבים, משרד האוצר
מר עמית גל, הממונה על רשות שוק ההון, משרד האוצר